

Motion till riksdagen 2009/10:N468

av **Andreas Norlén m.fl. (m, c, fp, kd)**

En ljus framtid för Östergötland

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förutsättningar för en god utveckling i Östergötland.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betydelsen av ett gott företagsklimat för Östergötlands utveckling.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betydelsen av yrkesutbildning, högre utbildning och forskning för Östergötlands utveckling.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om infrastrukturens betydelse för att dels binda samman Östergötland till en arbetsmarknadsregion, dels binda samman Östergötland med angränsande län till större arbetsmarknadsregioner.²
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utvecklingen av det östgötska jord- och skogsbruket.³
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utvecklingen av den östgötska besöksnäringen.

¹ Yrkande 3 hänvisat till UbU.

² Yrkande 4 hänvisat till TU.

Fel! Okänt namn på

³ Yrkande 5 hänvisat till MJU.

Motivering

Östergötland har länge varit och är på många sätt fortfarande en stark och framtidsinriktad del av Sverige. I Östergötland finns ett av Sveriges bördigaste jordbruksområden, östgötaslätten, som genom århundradena har bringat välstånd till länets invånare. I norr finns den östgötska bergslagen, där bergsbruk och därmed sammankopplad företagsamhet gav arbete och utveckling. I Motala grundades i början av 1800-talet Sveriges första egentliga verkstadsindustri, Motala Verkstad, vars uppgift var att tillverka produkter som behövdes vid byggandet av Göta kanal, men som kom att betyda mycket för uppbyggandet av en modern, svensk industrisektor.

Jord- och skogsbruket och livsmedelsindustrin är fortfarande viktiga inslag i det östgötska näringslivet, men har under 1900-talet fått sällskap av stora och framgångsrika industrier som Saab, Holmen och Siemens. Tack vare ”avknoppningar” från Linköpings universitet och den framsynta uppbyggnaden av Mjärdevi Science Park har Östergötland idag också många spjutspetsföretag med bland annat högteknologisk inriktning. Fjärde storstadsregionen – med Linköping och Norrköping som nav, men med övriga östgötakommuner som viktiga deltagare – har blivit ett begrepp som står för dynamik och utveckling.

Östergötland kännetecknas också av vacker natur, intressanta besöksmål och många natursköna boendemiljöer och har goda förutsättningar att erbjuda både bra boende och rekreation och turistande i fina omgivningar. Östergötland har alltså en stolt historia, många möjligheter här och nu samt goda framtidsutsikter.

När allt detta positiva är sagt, kan man samtidigt konstatera att Östergötland sedan 1990-talet relativt sett har haft större problem med arbetslöshet och utanförskap än många andra län. Östergötland har ”underpresterat” i flera avseenden, om man jämför utvecklingen i Östergötland med utvecklingen i riket som helhet eller i omgivande län. Arbetslösheten har varit högre i Östergötland än i riket som helhet. Östergötland har svarat för en högre andel av den totala arbetslösheten i riket än den östgötska folkmängden utgör av rikets folkmängd. Jobbtillväxten har – även under högkonjunkturen som föregick den nu rådande krisen – varit svagare i Östergötland än i riket som helhet. I vissa avseenden har Östergötland haft problem av samma omfattning som utpräglade glesbygdslän haft.

Denna verklighet stämmer inte riktigt med den östgötska självbilden eller med den bild andra har av Östergötland. Det är både bra och dåligt. Det är bra att både vi östgötar och andra ser på Östergötland med positiva ögon. Det ligger dock samtidigt en risk i att inte inse vilka problem Östergötland har, eftersom det kan leda till att man inte vidtar de åtgärder som behövs.

Det är svårt att veta säkert varför Östergötland har haft större problem med arbetslöshet än vi relativt sett – och med hänsyn till vår självbild – borde ha haft. En bidragande förklaring är sannolikt att Östergötland när 1990-talskrisen bröt ut hade en relativt stor verkstadsindustrisektor med en relativt stor del arbeten som inte krävde någon längre utbildning. Under krisåren på

Fel! Okänt namn på

90-talet skedde en mycket omfattande strukturomvandling inom industrin och den ledde till att många lågkvalificerade jobb försvann för att aldrig mer komma tillbaka. Detta drabbade Östergötland relativt sett hårdare än många andra delar av landet, eftersom Östergötland i utgångsläget hade många industrijobb av den typ som försvann. Denna förlust av jobb har inte i tillräcklig utsträckning kompenseras av en jobbtillväxt i andra sektorer under åren efter 90-talskrisen, utan ett antal människor har för lång tid slagits ut från arbetsmarknaden.

Under den kris som bröt ut på hösten 2008 har dock Östergötland klarat sig bättre än många andra län. Östergötlands andel av landets arbetslösa har fallit från 6 procent i juli 2008 till 5,2 procent i augusti 2009. En delförklaring till detta är troligen att Östergötland gick igenom stora delar av sitt stålbad med genomgripande strukturomvandlingar inom industrin redan för 10–15 år sedan. Östergötland har inte heller någon stor bil- eller råvaruindustri, de två industrigrenar som drabbats värst av den rådande krisen.

Nu gäller det att skapa goda förutsättningar så att den östgötska arbetsmarknaden ska återhämta sig snabbt, när konjunkturen vänder uppåt, och förebygga arbetskraftsbrist och andra flaskhalsproblem. För detta krävs ledarskap och klok politik, i riket och i Östergötland.

Fler nya jobb och tydliga drivkrafter för att återvända till arbetsmarknaden

Regeringens och riksdagsmajoritetens allmänna politik för att möta krisen är bra för Sverige och bra för Östergötland.

Till den negativa utvecklingen i Östergötland under 1990-talet och början av 2000-talet har säkert bidragit den generella trend vi sett i Sverige sedan 1970-talet, nämligen att av de människor som blivit arbetslösa vid olika nedgångar i ekonomin, så har en tredjedel aldrig kommit tillbaka i jobb. En av de stora utmaningar som alliansregeringen och alliansmajoriteten i riksdagen står inför är att se till att detta mönster inte upprepas, när den nu rådande krisen har passerat. När antalet jobb blir färre, krävs större ansträngningar än annars för att få ett jobb. Man måste söka fler jobb och kanske i andra branscher och på andra platser än man är van vid. För att människor ska hålla modet uppe och fortsätta söka jobb även efter att ha fått nej för tjugonde eller femtionde gången, krävs dels bra matchningsstöd från Arbetsförmedlingen, dels en tydlig ekonomisk morot. Det är bakgrunden till att regeringen i budgetpropositionen för 2010 föreslår ett fjärde jobbskatteavdrag. Får man behålla mer av sin lön, ökar drivkrafterna att hålla sig kvar på arbetsmarknaden även i dåliga tider.

Andra viktiga inslag i krispolitiken 2009–2010 och i den allmänna reformeringen av den ekonomiska politiken och av arbetsmarknaden är sänkta egenavgifter, sänkta arbetsgivaravgifter för alla, extra mycket sänkta arbetsgivaravgifter för unga under 26 år, sänkt bolagsskatt, skattereduktionen för hushållsnära tjänster ("HUS-avdraget"), omfattande arbetsmarknadspolitiska insatser, 17 miljarder i extra statsbidrag till kommuner och landsting, tusen-

tals nya utbildningsplatser inom komvux, yrkeshögskolan samt universitet och högskolor, en storsatsning på forskning och en stor närtidssatsning på infrastruktur. Många av åtgärderna ingår i regeringens arbete med att förbättra företagsklimatet, så att det blir enklare, roligare och lönsammare att starta och driva företag.

Alla dessa reformer är av stor betydelse för att det östgötska näringslivet ska ha goda utvecklingsmöjligheter, skapa nya jobb istället för de jobb som förlorats och hälsa dem som länge varit utan jobb välkomna tillbaka till arbetsmarknaden. Det är viktigt att fortsätta förbättra företagsklimatet, så att än fler nya jobb kan skapas, och att fortsätta förbättra drivkrafterna för eget arbete, så att så många som möjligt söker sig tillbaka till arbetsmarknaden så fort som möjligt.

Vi identifierar härutöver några områden som är viktiga för Östergötlands framtid:

- ? Fler utbildningsplatser, främst inom yrkeshögskolan och komvux/yrkesvux.
- ? Strategiska satsningar på infrastruktur.
- ? Förbättrade förutsättningar för jord- och skogsbruket.
- ? Förbättrade förutsättningar för besöksnäringen.

Kunskap för framtiden

Just nu pågår en strukturförändring inom utbildningssektorn, som innebär att yrkesutbildningar i första hand ska ges inom det reguljära utbildningssystemet – gymnasieskolan, yrkeshögskolan och yrkesvux – och inte i form av arbetsmarknadsutbildningar. Det är en bra inriktning och det är tydligt att Östergötlands kommuner och näringsliv har uppfattat signalen.

Samarbetet på utbildningsområdet mellan kommuner, näringsliv och regionförbundet Östsam utvecklas positivt, och på ett antal platser i länet genomförs teknikcollegesatsningar inom ramen för gymnasieskolan. Det finns en oro inom näringslivet för att kvalificerade verkstadstekniker och verkstadsarbetare ska bli en ”bristvara” när konjunkturen vänder uppåt, och därför gäller det att se till att det finns tillräckligt många utbildningsplatser inom för det östgötska näringslivet relevanta områden.

Det staten kan göra är att styra resurser i form av statsbidrag till yrkesutbildning, exempelvis komvux/yrkesvux, till de delar av landet där behoven är störst och vi menar att Östergötland – i ljuset av länets historia och utveckling sedan början av 1990-talet – är ett sådant område.

När det gäller akademisk utbildning är Östergötland väl rustat genom Linköpings universitet inklusive Campus Norrköping. Med tanke på den erkänt höga kvalitet som Linköpings universitets utbildningar allmänt sett håller, har staten goda skäl att styra ytterligare resurser dit, för att få så mycket valuta som möjligt för sina satsningar. Det bör också nämnas att flera kommuner, bland andra Motala, har etablerat samarbeten om distansutbildning med lärosäten på andra håll i landet, vilket är utmärkt.

Fel! Okänt namn på

Vi välkomnar regeringens och riksdagsmajoritetens storsatsning på forskning och förbättrade förutsättningar att kommersialisera forskningsresultat, en satsning som inte minst har kommit Linköpings universitet till del. Kommerciell av högklassig forskning kan ge Östergötland nya jobb och nya företag. Nya forskningstjänster ger ett inflöde av högkvalificerad arbetskraft till regionen.

Strategiska satsningar på infrastruktur

Östergötland har ett gynnsamt geografiskt läge, men investeringarna i vägar och järnvägar har under många år varit eftersatta i Sverige och det har drabbat även Östergötland och östgötarnas möjligheter att resa. Alliansregeringens storsatsning på väg- och järnvägsinvesteringar är mycket välkommen.

Infrastrukturen har stor betydelse för att dels binda samman Östergötland till en arbetsmarknadsregion, dels binda samman Östergötland med angränsande län till större arbetsmarknadsregioner. Med bättre väg- och järnvägsförbindelser blir det en realistisk möjlighet för allt fler att bo i Östergötland och arbeta i Stockholm, Jönköping eller Örebro – eller tvärtom.

Vi gläds åt att riksvägen mellan Mjölby och Motala inklusive bron över Motalaviken tack vare alliansregeringens närtidssatsning med stor sannolikhet kommer att börja byggas år 2010. Bron har varit inlagd i kommunala planer sedan 1942 och när nu den första planen passerat pensionsåldern är det dags att genomföra projektet.

I andra riksdagsmotioner uppmärksammar vi andra angelägna infrastruktursatsningar som bör göras i Östergötland. Ostlänken, upprustningen av E22:an inklusive förbifart Söderköping och Norrköpingspaketet är några exempel. Vi vill här särskilt peka på behovet av att successivt, i den takt som statsfinanserna medger, öka anslagen till länstransportplanerna, som länen själva förfogar över. Pengarna i länstransportplanerna används till mindre investeringar, som dock är av stor betydelse. En förbättrad riksväg mellan Motala och Linköping, mellan Linköping och Åtvidaberg samt förbifart Kisa är ett par viktiga projekt som finns i Östergötlands länstransportplan.

Jord- och skogsbruk – en framtidsnäring

Östergötland är av tradition ett jordbrukslän och vår ambition är att det så ska förbli. Jord- och skogsbruket är en självklar del av det östgötska näringslivet. För att jord- och skogsbruket ska ha goda förutsättningar att utvecklas, krävs dock att skattebelastningen på sektorn inte ökas. Sverige är ett högskatteländ, vilket ger alla företag konkurrensnackdelar på världsmarknaden, men jord- och skogsbruket har i vissa avseenden drabbats hårdare än andra näringsgrenar av kraftig beskattning.

Den successivt ökade beskattning av fossila bränslen, som regeringen förutskickar, innebär ökade bränslekostnader för jordbruket. Dessa skattehöjningar måste därför växlas mot skattesänkningar som på ett tydligt sätt kom-

Fel! Okänt namn på

mer jord- och skogsbruket till del. Vi välkomnar därför att regeringen i budgetpropositionen för år 2010 föreslår att skatten på handelsgödsel ska avskaffas och att egenavgifterna för enskilda näringsidkare ska sänkas kraftigt. Båda dessa skattesänkningar gynnar jord- och skogsbruket. I takt med att beskattningen av bland annat diesel skärps, måste dock ytterligare skattesänkningar genomföras.

Det är också viktigt för jord- och skogsbruket att långsiktigt och målmedvetet arbeta för förenklingar av det regelverk som omgärdar EU:s jordbrukspolitik och att uppmuntra regeringens arbete med förenklingar av de svenska tillämpningsföreskrifterna beträffande EU:s jordbrukspolitik.

Besöksnäringen – en annan framtidsbransch

En annan bransch som vi bedömer har betydande potential i Östergötland är besöksnäringen. Turismen i Sverige har ökat under senare år och regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2010 ökade anslag till marknadsföringen av Sverige som turistland. Besöksnäringen i riket som helhet förväntas fortsätta växa.

Östergötland har populära besöksmål och besöksområden som Kolmårdens djurpark, Göta kanal, Vättern och skärgården. Genom ökad samverkan mellan olika aktörer inom besöksnäringen och gemensam marknadsföring av Östergötland som turistlän samt sänkt mervärdesskatt på vissa tjänster, till exempel restaurangtjänster, finns goda förutsättningar för tillväxt och nya jobb i branschen.

Stockholm den 6 oktober 2009

Andreas Norlén (m)

Staffan Danielsson (c)

Yvonne Andersson (kd)

Finn Bengtsson (m)

Karin Granbom Ellison (fp)

Gunnar Axén (m)